

Nr 89.

Av herr **Welin m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående
beredande av anslag utav statsmedel till svensk biblioteks-
verksamhet i utlandet.

Strävandet för svenskhetens bevarande i utlandet har vunnit allt större erkännande, och den förening, riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, som arbetar för ändamålet, har för varje år vunnit större och större anslutning både här hemma i moderlandet och ute i främmande land.

Ett av de medel, som i särdeles hög grad bör kunna medverka till svenskhetens bevarande i utlandet, är upprättandet av svenskspråkiga bibliotek därstädes. Bibliotekens betydelse i detta avseende har också livligt känts och erkänts såväl hos utlandssvenskarna själva som hos riksföreningen, vilken nedlagt mycket arbete för upprättandet av svenskspråkiga bibliotek i utlandet.

En stor svårighet för utlandssvenskarna att anskaffa svenska bibliotek är, att de föreningar, som pläga taga saken om hand, äro tämligen svaga.

Det måste vara ett svenskt statsintresse att understödja en dylik biblioteksverksamhet, och vill man göra det, behöver man ej införa en alldeles ny princip. Sedan flera år tillbaka lämnar staten bidrag till lön åt den skandinaviske bibliotekarien vid St. Geneviève-biblioteket i Paris.

Vidare må påpekas, att anslag lämnas till upprätthållande av svensk undervisning åt svenska barn i Berlin, Hamburg, London och förut även Paris. Men liksom skol- och folkbiblioteken i hemlandet avses som lämpliga supplement till skolan, så borde de även betraktas på samma sätt i utlandet. Därigenom vinnes, att den i skolorna meddelade undervisningen i svenska språket lättare vidmakthålles hos särskilt den utlandssvenska ungdomen.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 32 häft. (Nr 89—90.) 1

Men om staten skall understödja en svensk biblioteksverksamhet i utlandet, så kräves härför särskilda bestämmelser utöver dem, som kunna vara gemensamma för verksamheten här hemma. Några sådana bestämmelser äro förslagsvis angivna i en uppsats i Biblioteksbladet 1919, häftet 3, om »Svensk biblioteksverksamhet i utlandet. Ett medel till svenskhetens bevarande» av förste bibliotekskonsulenten Fredrik Hjelmqvist, och vilja vi i detta avseende härvisa till nämnda uppsats, vilken även varit vägledande för denna motion.

I största korthet må emellertid angivas några av de föreslagna bestämmelserna: Biblioteksverksamheten bör på ett eller annat sätt vara knuten till sådan i utlandet arbetande svensk institution, som har officiell karaktär, t. ex. legation eller församling, eller bör en sådan institution utse ledamot i biblioteksstyrelsen och en granskningsman. En förening, som skall stå som ägare av ett bibliotek, bör ha ett visst minimital medlemmar, t. ex. 50 eller 100. Bestämmelser fastställas att gälla för det fall, att biblioteket försummas eller föreningen upplöses. Även studiecirklar kunna få understöd, men endast om ett statsunderstött folkbibliotek finnes på platsen. Bibliotek i Finland och Förenta staterna böra undantagas från möjligheten att erhålla understöd av svenska staten.

Med anledning av det anförda hemställas,

att riksdagen må ingå till Kungl. Maj:t med anhallan, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och under vilka villkor anslag av statsmedel må kunna utgå till svensk biblioteksverksamhet i utlandet, samt till riksdagen inkomma med de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 20 januari 1920.

S. Welin. Edvard Lithander. Alex. Thore. Erik Nylander.
